

Zarys historii duszpasterstwa księży chrystusowców Prowincji australijskiej w Republice Południowej Australii.

Trudna sytuacja polityczno-ekonomiczna w Polsce w latach 80 – tych ubiegłego stulecia spowodowała wyjazd wielotysięcznej rzeszy Rodaków z kraju w poszukiwaniu lepszych warunków życia i pracy. Powojenna Polonia w RPA powiększyła się w latach 1982/83 a potem w 1989 wraz z napływem Polaków, którzy opuścili Polskę przebywając czasowo w Austrii, Niemczech, Italii, Grecji i Hiszpanii. Najbardziej liczną grupę stanowili Polacy, którzy przybyli do RPA w roku 1982. Byli to ludzie poszukiwanych zawodów w Kraju Springboka. Dotychczas duszpasterzem rozsianych Polaków (starsza emigracja – powojenna i nie tylko) od Durbanu przez JHB i Pretorię aż do Kapsztadu był jedynie ks. prałat dr Jan Jaworski, gorliwy duszpasterz. Zatem było wielkie zapotrzebowanie na polskich duszpasterzy, którzy by wyszli z opieką i pomocą duchową przybywającym i potrzebującym Rodakom. Pierwszym chrystusowcem, który nawiązał kontakt z Polską Wspólnotą w RPA (lipiec 1982), **był ks. Zbigniew Pajdak**, ówczesny przełożony prowincji australijsko-nowozelandzkiej. Po spotkaniu z Sekretarzem Konferencji Episkopatu RPA, ks. Z. Pajdak podjął decyzję, przy aprobachie Przełożonego Generalnego, wysłania 2 kapłanów z Australii, którzy będą pracować wśród nowoprzybyłych Polaków (6 000 - 8000) w różnych miejscach. Nowi duszpasterze młodej Polonii w RPA to **Ks. Józef Kołodziej i ks. Jan Westfal**; przybyli oni w Środę Popielcową 1983. Ks. J. Kołodziej został duszpasterzem Polaków w Secunda-Evander (rezydencja w Secunda) z posługą również mniej licznie wspólnotom polskim w Kriel, Ermelo, Bethal, Newcastle, Witbank. Z kolei ks. J. Westfal został duszpasterzem Polaków w Vanderbijlpark i Vaal Triangle (Westonaria, Carletonville), Klerksdorp, Stilfontein, Welkom – rezydując w domu zakonnym OO. Franciszkanów w parafii św. Franciszka w VBLP. Co jakiś czas odwiedzał również polskie wspólnoty w Bloomfontein, Port Elizabeth i East London. W dniu 7 września 1985 roku przybywa do RPA ks. Stanisław Marut z Australii, który podejmuje obowiązki duszpasterza Polaków w ośrodku Secunda po powrocie ks. J. Kołodzieja do Australii (20.02.1986). W międzyczasie zamieszkał u gościnnych Sióstr Służebniczek w Lyndhurst (JHB); tam też mieszkali pierwsi chrystusowcy na początku swego pobytu w RPA. Zatem można powiedzieć, że siedziba Sióstr Służebniczek w Lyndhurst stała się kolebką początków obecności i pracy księży chrystusowców w tym kraju. Wielu z nas doświadczyło gościnności, życzliwości, dobroci i wszelkiej pomocy od polskich sióstr. Ks. S. Marut od 24 stycznia 1986 zamieszkał na plebanii w parafii w Maryvale dojeżdżając do swoich wspólnot w ośrodku Secunda-Evander. 19 września 1986 roku na plebanii w Evander ks. S. Marut niespodzianie, z powodu ataku serca, odszedł do wieczności. Został pochowany na cmentarzu West Park (JHB). Na jego miejsce przybył do RPA ks. Stanisław Lipski (luty 1987) podejmując pracę duszpasterską w osieroconym ośrodku duszpasterskim. W lutym 1988 jest pierwsza wizyta Przełożonego Generalnego ks. Dr Edwarda Szymanka. W roku 1988 przybywa do Johannesburga Ks. Bogdan Wilkaniec. Zostaje duszpasterzem w Vanderbijlpark'u; zaś ks. Jan Westfal udaje się do Kapsztadu, by podjąć obowiązki duszpasterza Polaków i proboszcza w parafii Mater Dei w Parow Valley oraz kapelana w szpitalu Tygerberg. W maju 1989 odwiedza wspólnotę ks. Stanisław Wrona, prowincjał z Australii. W roku 1990 ks. S. Lipski zostaje duszpasterzem Polaków w Pretorii i administratorem parafii NPNMP w Hercules kontynuując duszpasterską posługę wobec Rodaków w Secunda-Evander, Kriel, Witbank i Newcastle. W roku 1991 wspólnota chrystusowców powiększa się wraz z przyjazdem ks. Tadeusza Baniowskiego z Brazylii, który zamieszkuje w VBLP wypełniając obowiązki duszpasterskie w j. polskim i portugalskim. Z kolei w tymże samym roku ks. Marek Cieśla przybywa z Australii. Zostaje duszpasterzem polskiej wspólnoty w VBLP. Ks. Bogdan Wilkaniec organizuje od podstaw polskie duszpasterstwo przy parafii Zmartwychwstania Pańskiego w Bryanston (JHB). W roku 1992 przybywają do RPA ks. Bolesław Liana z Brazylii (pracuje w j. polskim i portugalskim w Welkom) i ks. Wojciech Świątkowski z Australii, który, po krótkim okresie pracy wśród Polaków w Mossel Bay, zostaje duszpasterzem w Pretorii. Ks. S. Lipski udaje się do Kapsztadu na miejsce ks. J. Westfala, zaś Ks. J. Westfal otwiera i organizuje nowy ośrodek duszpasterski w Durbanie; zostaje duszpasterzem Polaków i proboszczem miejscowej parafii. W tymże roku przybywa z Polski ks. Piotr Gardoń i

obejmuje ośrodek duszpasterski Secunda-Evander. W roku 1993 w grudniu wspólnota chrystusowców gromadzi się na pierwszych rekolekcjach Wspólnoty w ośrodku Marianhill pod Durbanem. W styczniu 1994 roku ks. S. Lipski opuszcza RPA udając się do Australii, by podjąć obowiązki posługi na urzędzie Prowincjała. Na jego miejsce przyjeżdża ks. Jerzy Prucnal z Australii. W związku z tym nastąpiły zmiany na placówkach duszpasterskich w RPA: Ks. J. Westfal (Pretoria), Ks. P. Gardoń (VBLP), ks. M. Cieśla (Bryanston), ks. B. Wilkaniec (Secunda) ks. W. Świątkowski (Durban). Pozostali na swoich placówkach: ks. T. Baniowski i ks. B. Liana. Regionalni przełożeni (1988 – 1994...) to: Ks. S. Lipski, ks. M. Cieśla, ks. B. Wilkaniec. W roku 1995 krótka wizytacja ks. S. Lipskiego, prowincjała. Ks. Tadeusz Winnicki, nowy Przełożony Generalny odwiedza wspólnotę współbraci i wspólnoty polskie RPA w roku 1996. W dekrete powizytacyjnym z dnia 13 września 1996 roku Przełożony Generalny podaje do wiadomości swoją i Zarządu Generalnego decyzję przyłączenia RPA do prowincji angielskiej. I tak została zakończona praca chrystusowców Prowincji australijsko-nowozelandzkiej w RPA. Bogate to były dzieje początków, obecności i pracy chrystusowców z prowincji australijsko-nowozelandzkiej wśród Rodaków w RPA, tak jak bogata jest w swoje piękno Republika Południowej Afryki i jej ludy. Współbracia prowincji angielskiej piszą dalsze dzieje obecności i pracy chrystusowców w RPA, zapewne, jak mawiało się dawniej, złotymi zgłoskami. W te dzieje pisane solidną pracą i trudem poświęcenia naszych współbraci wpisuje się uwielbienie Boga przez nagłą i tragiczną śmierć śp. Ks. Jana Westfala (24.10.1999 – spoczywa na cmentarzu West Park – JHB)), dobrego i niezmordowanego pasterza, który od podstaw organizował ośrodki duszpasterskie księży chrystusowców w Vanderbijlpark, Kapsztadzie i Durbanie, wypełniając gorliwie zaszczytną misję Towarzystwa Chrystusowego.

Ks. Stanisław Lipski SChr